

საქოველ-კვირათ ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი.

15 დეკემბერს

გამოიცემა

№ 17

კვირათი

1885 წელს.

ფასი „ოქაცია“-სა წლით ხუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მანეთი, სხვა გადათ ხელის ძალა არ მაღება. ცალკე ნომერი „ოქაცია“-სა დარს სამი პაური. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში „ოქაცია“-ს რედაქციაში და ქუთაისში მდ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: თბილის რედაქცია „Teatr“.

საქოველ-კვირათ ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი

„ოქაცია“

მიმღება ხელის მოწერა 1886 წლისათვის

(წელი 1886 მეორე)

პროგრამა და სივრცე გაზეთი, „ოქაცია“-სა იგივე დარჩება, რაც 1885 წ. იყო.

„ოქაცია“ გამოვა კვირაში ერთხელ, გვირჩებით

ფასი „ოქაცია“-სა: წლით როგორც ქალაქის, აგრეთვე გარეშე ხელის მომწერთათვის დირს ხუთი (5)

მანეთი ნახევარის წლით—სამი (3) მანეთი სხვა გადათ ხელის მოწერა არ მიიღება.

მდგრად 1886 წლიდამ პაპაში შეართელი დამუჯადებელ მოხაწილეების მიიღება.

ხელის მოწერა მიმღება „ოქაცია“-ს რედაქციაში; აღრესი: თბილის რედაქცია „Teatr“.

მართული ოქაცია

გვირჩება, 15 დეკემბერს

ქართული დრამატიული დასისაგან წარმოდგენილი ქანქა:

ახალი პიესა

გზა და გარეული ცხოვინი

პოემია 4 მოქმედი, თარგ. არის.

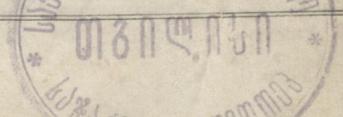
დასახულება

ლებური

დასაწყისი 8 საათზე.

მართული ოქაცია

მართულმა დრამატიულმა დასმა კვირას, 8-ს ქრისტიანობისთვეს წარმოადგინა «ცხოვრების თანამოგზაური», დრამა-კომედია 4-ს მოქმედებად, გამომკეთებული ა. მოხსენებარიძისაგან. მს პიესა მეტად საყურადღებოა, რაღაც აც არის დახატული, ჩვენი ცხოვრების იდეალია. იდეალია მეოქი, იმიტომ გამბობთ, რომ ჩვენი მატერიალური მეცხრამეტე საუკუნე იმ განვითარებამდის არ მისულა, რომ იმისთანა ნაყოფები მოგვცეს, როგორსაც კი მოითხოვს პატიოსანი განათლებული ხაზოგადოება. ამ თხზულებაში დახატულია ის პატიოსანი ხასიათი.

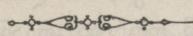
ბის თვისებების შქანი კაცი, როგორიც კი შეპფერობს ყველა განვითარებული საზოგადოების მწევრს, რომ ამ ნაირი ღირსებებით იგი დაჯილდოებული იყოს, რადგანაც შედეგი პროგრესი იქნება. შეიძლება ჩვენ-შიაც არიან ამ გვარი პირნი, მაგრამ მეტად იშვიათი მოვლენა! რა არის მიზეზი, რომ ჩვენს ქვეყანაში იშვიათი არიან იმისთანა პირნი, რომლებსაც შეეძლოთ შეასრულონ თავიანთი პირ-და-პირი დანიშნულებანი: ებრძოლონ ქვენის წალმა - უკულმა ბრუნვას, გაჰკურნონ ავადმყოფი საზოგადოება, გამოიცნან რა არიან თვითონ და რა ბუნებითს მოვლენათაც უნდა ებრძოლონ? აი ამ კითხვებს ებრძოლება მთელი კაცობრიობა და ყველა მისი მწევრი ცდილობს რაიმე ნაკოფი სიკეთე დარჩინოს და ისე არ მოკვდეს, იმის ამ სოფლად არსებობამ ისე არ ჩაიაროს, რომ ნაკვალევი არ ეტყობოდეს. დიახ, დასაბამიდგანვე, ვიდრე აქამომდეს განვითარებული ნაწილი კაცობრიობისა სულ ამ კითხვების მსხვერპლი გამხდარა, რომ ეჩვენებინათ მაგალითი ჰეშმარიტებისა. აი, ეს ჩვენგან ზე მოყვანილი პირიც ამ ემირთაგანია, რომელიც ებრძოლება ნაკლებულებას საზოგადოებისას, შინაურს და გარეულს გარემოებას, მაგრამ ყოველივე ცდა, ყოველივე საშუალება ამაռდ მიღის და უკულმართი ცხოვრების მსხვერპლი ხდება. დიახ, იგი კვდება, მაგრამ სიკვდილამდის შეურყევლად ინახას თავის მტკიცე აზრებს და გზას არ უხევეს. შაბაშ, იმისთანა ახალგაზდა კაცს! შაბაშ, რომ კეთილი საქმისათვის ბნელს სამარეს არ ერიდება!! ზე მოყვანილი კითხვების მიზეზნი ბევრნი არიან, მაგრამ ჩვენ-კი ერთს უმთავრესთავანს ვიტყვით, რომელშიაც ჩვენი უბედურება მდგრამარებს. მს გახლავთ აღზრდა (Воспитанie), იგი სრულებით არ გვაჩადებს იმ ცხოვრების საბრძოლველად, რომელშიაც მომავალში მუშაობა გვიძება. აი დაასრულა ახალ-გაზდა კაცმა, თუ ქალმა სწავლა და ცხოვრების ასპარეზზედ გამოვიდა. მერე რასა ვხედავთ. ის ოცნება, რომლითაც ის სკოლაში საზრდოებლა, როგორათაც ქალალით აშენებული სახლი, ისე დაეშალა. ამ შემთხვევაში სრულებით არ ეხმარება ის თეორიითიული სწავლა, რომელიც იმან სკოლაში მიიღო. შოველივე ნაბიჯი, ყოველივე მოქმედება იმას უოცდება და გაშტრენებული შესცერის. რაღა რჩება ამ პირს? მხოლოდ ორი საშუალება: ან სრულიად დანებოს თავი ამ საზოგადოებას და ან ამავე საზოგადოების მწევრი გახდეს, რადგანაც არა იარაღი არ აქვს, რომლითაც შეიძლოს ამ საზოგადოების მოსაქმება. რომ ეს ჰეშმარიტი ფაქტია, ამას ყოველ დღიური

მაგალითი გვიმტკიცებს. აი, მაგალითიც და შემდეგი თანამდებობაში დახატული ახალგაზდა ნინო (ზ. საფაროვი-ბაშიძისა), რომელსაც დაუსრულებია საშუალო სასწავლებელი, იგი სრულიად გვიხატავს ეხლანდელი ქალების განათლებას, რომელიც სრულიად აუხვევით კეთილი გზისთვის, დაუვიწყებით თავიანთ დანიშნულებანი და მხოლოდ ბალ - მასკარადში და არშეიყვანის სრული განათლებას, რომელიც სრულიად უხვევით კეთილი გზისთვის, დაუვიწყებით თავიანთ ნიჭი. ზანა ამისთანა ქალებს შეუძლიან რიგიანი მამულის შევლები აღზარდონ და პატიოსანი ქმრის მოთხოვნილებანი დააკმაყოფილონ? არა! მართლაცა და ზოგრები ბედკრულადე (ზ. ალექ. მესხიევი) (ცისეინა ბარიშა) ქალის მსხვერპლი ხდება, როგორც შელუნავი უწოდებს მათ. ის ვერ უძლებს იმის ქცევას და თავის თავი მსხვერპლად მოაქვს. წარმოიდგინეთ, რომ შინ ცოლს უღირსი ქმარი უკვდება და თვითონ მასკარადში სეიმონს (ზ. აბაშიძე) ერშიყება. აი, ჩვენი თანამედროვე განათლებული ქალები. ვინ არის ამ შემთხვევაში დამნაშავე? — თვითონ? არა — შშობლები და აღმზდელები, რომელნიც იმას საძირკველს უდგამენ და მხოლოდ იმას ასწავლიან, ახალ-გაზდა კაცთან როგორ მოიკეცს. რა არის შედეგი ამისთანა ქალისა, როდესაც ქმარი უკვდება? ზანა შეუძლიან შეურყევლად ატაროს პატიოსანი სინიდისი? განა შეუძლიან ცხოვრებას ებრძოლოს?. . დიახ, ამათი მომავალი მეტად სამწუხაროა და ისეცა ხდება... .

რაიცა შეეხება მოთამაშეთ, ყველამ რიგიანად შეასრულა თავის როლები, მ. საფ.-ბაშიძისამ მ. ნ. ზაბ.-ცაგარლიძისამ, რომელიც გატაცებულს კნეინას თამშობდა, მეტად ხელოვნურად იყო დახატული იმის მოარა და მოარა ხასიათები, ვ. აბაშიძემ მატყუარა, მოარა შიყეს — სეიმონს როლი და ვ. მძინაროვისამ საბრალო კეთილი დედის როლი, რომელსაც შეიღს აშორებნ და განშორებული იტანჯება, რომ თავის შეიღს ამ საზოგადოების შეს ხედავს, რომელიც საშინელს ტანჯებს აყენებენ, იმათი მსხვერპლი ხდება და ბოლოს კი გადახვეულნი თავის შეიღს სიკვდილით იტანჯება. ვ. ალექ. მესხიევს, როგორც ეტყობოდა, ვერ შეეგნო ამ ზევით ჩვენგან აღზრილი ტანჯები ხასიათი და ჩვენ თეალწინ იდგა თეოთონ გ. მსახიობი და არა ის ცხოვრების გმირი, რომელიც ამ ობზულებაშია დახატული, მით უურო იკარგებოდა ილუზია, რომ როლის სწავლაში, მეტადრე უკანასკნელს მოქმედებაში, სრულიად კოჭელობდა. მაგრამ ამ შემთხვევაში არ შეგვიძლიან მსახიობნი გავამტყუუნოთ, რადგანაც ცარიელს თეატრში, მხოლოდ სკამებს ელა-

პარაკებიან. რაღა გულით უნდა ითამაშონ. ან კიდევ ეყისთვის, როდესაც თეატრში სამ ნახევარი კაცი ზის და იმათაც მისძინებიათ? ღმერთმანი, ჩვენი საზოგადოება გვაკირვებს და მით უფრო ინტელიგენტია, რომელმაც სრულიად დაიგიწყა ქართული თეატრი. სად არიან? ჩა აკეთებენ? ჩვენა გვვონია, რომ თავიანთ კაბინეთებში ქალალდებს თამაშობენ და ან არა არტალებზედ და ხაშვედ სჯიან, თუ რომელი უფრო სასარგებლოა იმათი ნაზი კუჭისათვის. ხუმრობა ხომ არ არის რომ კუჭები გაუნაწყოდეთ, მერე ამ ციცს ზამთარში..

○ ჭავთელი.

გენეზისი 3. ალექსევი-მესხიევისა

ბ ა გ რ ა ტ IV

დრამა

ჭ. მესხიასა

„ზრასტრი ზნაკომ, გაგიმარჯოს, კუდა იღოშ საითკვენაო!“ ასე იწყება ერთი მუხლი არსენას შაირისა და ეს ტაპი ბევრჯელ მოგვაგონდება ხოლმე ზოგიერთა, ვითომ—ახალი თხზულების წაკითხვის დროს. ცალ-მოგვი ავტორები აიღებენ ხოლმე სხვის თხზულებას შეკრეპ-შემოკრეპენ, სტეპნ უერ-უმარილს, სახელს გამოუცვლიან და არწმუნებენ მკითხველს: ჩვენი საკუთარი ნაწარმოებიათ.— ვინც არ იცის, რასაკვრელია დაიჯერებს, მაგრამ ვინც კი იცის, იმან რაღა უნდა თქვეს თუ არ: „მახლასო!“ სწორედ ამ გვართაგანი არის ბ. მესხის «ბაგრატ IV-ხე» ეს გვაგონებს ჩვენ ერთის რუსის მწერლის ბ. პოლონეკის უხეირო დრამას, რომელსაც სახელად „დარეჯან“ ჰქიან.— მართველ-ავტორს ეს დარეჯანი გაუბაგრატებია: კაბა გაუხდევნებია, წვერ-ულეაში გამოუბამს და გაუძლენია მკითხველებისათვის.— მაგრამ იმ დალოცვილმა უკეთესი ველარა ნახა რა? აბა სწორედ ამაზეა ნათქვამი: „მარტვა ვჭამე დოსთეისო და ქურდობა ვჰქენ ხბოსთვისო!“ მს დრამა იმდენად ისტორიულია, რამდენადაც ზღაპრული და ისეც ქართული, როგორც ჩინეთური.— სწორეთ: „კუდა იღოშ, საითკვენაო!“ ამისი საქმეა— და მაშასადამე არც მოსვლაა ამისი საკითხავი და არც წასელა!.. «რა ვუყოთ რომ ისტორიული სიმართლე არ არისო? ისტორიული ჭეშმარიტება არც სამშობლოში იყოო! შეიძლება ვინმემ სოქვას, მაგრამ დრამა სამშობლო სულ

სხვა იყო: სხვა ლირსებასთან, იმას ის ტრაქიულ-ბელი ბაცა აქვს, რომ მკითხველს გაულვიძოს წრფელი ძრახვები და სულით აამაღლოს, მაშინ როდესაც ეს უკანასკნელი ღრამა „ბაგრატი“ სულ წინააღმდეგად მოქმედობს კაცებე. ამის წამკითხველს, ანუ მნახველს ეგონება რომ ჩვენს წარსულ-ცხოვრებაში, გარდა სახავლობისა არა ყოფილა რა.— მაღლობა ღმერთს, რომ ეს ცილის წამებითი პიესა ისე უხეიროდ არის დაწერილი, რომ შთაბეჭდილებას ვერავისზედ მოახდენს!.. «ბაგრატი»-სათვის ნდომებია თვალების დათხრა და თეითონ კი დაუთხრია თავის საკუთარი თვალები, უჯოხოთ სცენაზედ, ვეონებ, ვეღარ გამოვიდეს; და თუ ვინმე გამოიყვანს, უთუოთ მოწყალების სათხოვრად იქნება.— ბუშინ 11-ს ამ თეითას ეს პიესა ითამაშეს ქართულ სცენაზე. საზოგადოად კარგად ითამაშეს, უცელაზედ უკეთ ბატ. მოხევე თამაშობდა და უცელაზედ უფრო საძაგლად ბ. 3. აბაშიძე, რაღგანაც ამისთანა უხეირო პიესაში კარგად თამაშობა ხელოვნების შეურაცხყოფა და აბაშიძემ კი ხელოვნურად ითამაშა.

ა გ ე ბ ი.

ფ ე ლ ტ რ ი ნ ო

(N - 6)

თუ ბედმინ, ჩემმან მუდმივ მდევნელმან, სამუდამ-ქმოდ შენთან გამყაროს და რა განვლით შორს გზა—დავლიო დღენი სხვის მხარეს და სხვის სამყაროს,—

გახსოვდეს რომა, მე ბედის წყრომა ვერ შემაფერხებს და მიჩანს არად, თუ შენი გული და სიყვარული მექნება შორს მყოფ მცველად და ფარად.

ჭ ა ვ ე დ ი

ფ უ ფ ა ლ ა

დილის ცხრა საათს თეიმურაზი შეგვატყობინებს ხოლმე. სწორედ ამ დროს დგება და გამოდის იქვე რუზედ პირის დასაბანად. შემდეგ დიღი ხანი ივარცხ-

ნის თავს და მეტადრე წვერს და მხოლოდ მაშინ შეუდგება ჩაის სმას. დედა და ოძღვი ელოდებიან ხოლმე.

შემდეგ გამოდის ახალუხა და სახლი-კაცებს და-უელის. შესანიშნავია მისი სიარული: ნელა დადის, ისე ნელა, რომ კაცს გულს შეუწუხებს; ფეხს ფთხილად ადგამს — წალები არ გამიცვდესო. ტანისამოსი, როგორც შეეფერება ჩვენს სოფლელ ღარიბს აზნაურიშვილს, ერთი ხელი აქვს და დღეობები კი ძალიან უყვარს — მოდი და ნუ გაუფრთხილდები. თეიმურაზის არ შეუძლია შინ ჩუსტებით სიარული, მას კარგად ესმის თავის ღირსება და ჩუსტებით არ შეირცხენს თავს. სიარულში, ლაპარაკში, სახის გამომეტყველებაში, — მას რაღაც უსიცოცხლობა ეტყობა. დაუკლის ხოლმე თეიმურაზი შვილივე კომლს სახლი-კაცებს და მისალმების შემდეგ, მაშინვე იკითხავს:

— დღეს საღილად რა გაქვსთ?

— ლობიო, გენაცვალე, სხვა რა უნდა გვქონდეს?

— ვჲ, სულ ლობიო და ლობიო! რით არ მოგ-წყინდათ ეგ ოხერი, ეგა? და ხელებ ჩაწყობილი ახა-ლუხის ჯიბეებში მიბრძანდება თეიმურაზ ახლა მეო-რესთან. დაუკლის ასე ყველას და საცა ან ქათამი, ან ბატი, ან სხვა რამ ხორცია, იქ დარჩება.

— მაშ დღეს საღილად თქვენსა ვარ.

საღილობამდის იქ არის. ხორცის დანახვაზედ ეს უსიცოცხლო, ზარმაცი, არაეითარის მიზნის მქონი სიცოცხლეში, გარდა ჭამისა, სრულიად შეიცვლება ხოლმე. იქვე ბუხართან, ქვაბის გვერდზედ მიჯდება და დაიწყობს ლაპარაკს, ოხუნჯობას; ზოგს ნანას ამბობს, ზოგს გაგონილს და ართობს მასინძელს. ისადილებს და დიდი უმაღური დაგრჩებათ, თუ ცა-რიელი ხორცით ვერ გააძლეო, რადგან გნებავსთ მოკ-კალით და გნებავსთ წვენი აჭმეთ. საღილს შემდეგ მიიძინებს.

— ძლიერ არ დაღამდა! რამოდენა დღე იყო! ჩივის თეიმურაზი, ეს საღამო როგორი გავატარო?

ვითომ გააკეთოს რამე? თქვენც არ მომიკვდეთ: მთელი ოჯახი რომ იღუპებოდეს, ხელს არ გაანძრებს. «რა ჩემი საქმეა... მე არაფერში ვერევი, ყველა ჩემმა ძამიამ იცისო». მის სებედნიეროდ, იმის დედას რაღაც მანეთ ნახევარი პენსია აქვს თვეში, — მოკაზმულია თეიმურაზი კოველთვის სუფთად და სხვა არა იცის რა. სახლში მისგან კაცი ვერას გაი-გებს; თუ იტყვის რასმეს, ისევ: — „ი სუფრა გაშა-ლეთ, ლოგინი დამიგეთ“-ო. ამ უმოქმედობის გამო-დარჩევეს მას შუფალა. საღამოს ჩვენი შუფალა, რო-გორც სხვები, სალაყოზედ ატარებს.

უ რ მ 3 6 3 ლ ი

სალაყოს ღილი-ღელა მაკრინეს, მარცხენან აქ ყოველ საღამოს შეიყრება ხოლმე მთელი გვა-რეულობა, უფროსები დაბრძანდებიან კუნძებზედ ან სიპ-ქვებზედ და გრგოლს შეადგენენ, ყმაწეილი ხალხი აქვე კალოზედ «ბუზიკა-ღაირას» უკრავს და ლხი-ნობს.

— მერე, ძია, მერე?

მერე, ჩემო ბატონო, შევდგი რძე ასაღულებ-ლად, მივიდა ე შუფალა და ცეცხლა პირას მიჯდა, მეც ვიფიქრე, კაცია, რძეს როგორ გადმოიყვანს-მეთქი, გარეთ გამოვედი, გოჭები უნდა დამემწულდა. დეერე-ვან ხოლმე ი სამგლები ვენახებს და... მეტადრე ი ღიღი ბურვაკი... მაგრა, რა ღორი დგება და! ისე დღე არ გავა, რომ ღორა-ხბოდგან არ გამოიპაროს. ამას წინად, აი იმ დღეს, გამოკპარეოდა მწყემსებს, შესულიერ ჩვენი ზურაბას ბოსტანში და ისე ამოვედო კოშბოსტო...

— ძია-ჩემო, თქვენ ხომ შუფალას ამბავს გვიძრანებდით?

— მე რაღას მოგახსენებთ?

— ზოკების ამბავს გვიბომანებთ, უთხრა დაცინ-ვით გასათხოვარმა ქალმა.

— აი ვირმა კი აგიყიდოს! შე კუდიანო, შენა! დიას, იმას მოგახსენებთ, გამოვედი, ბატონო, გა-რეთ; ერთიც ვნახოთ, ერთი საშინელი ყვირილი შე-მომეშა სახლიდგან: არიქათ ჩერა, გადმოივიდო! ვამე დავიღუპე, სახლი ხომ არ მეწვის-მეთქი; შე-ვარდი გრესავით სახლში. თურმე ნუ ბრძანებთ, რძე გადმოსულა და ე ჩვენი ბატონი კი ზის და ყვირის! შე დალოცეილი შეილი, ამისათვის რა გაყირებდა, ვერ გადმოიღებდი-მეთქი.

შველანი სიცილით კვდებიან. შუფალა გაბ-რაზდა.

— ვის დასცინი, ნეტავი გამაგებინა? ძაცო, შენ არ იყავი რომ...

— ძაცო, კაცი! ბაწყვეტინა ძია-ჩემმა, ნუ იცი, ყმაწვილო, ე კაცობით ლაპარაკი. მრთი ახალუხი არ გამიკვეთია შენზედ მეტი?

— რა ვქნა, კაცი არა ხარ, მაშ რა...

— ხალხო, გაზეთები, გაზეთები! დაიუგირა ამ ღრის ბალკონიდგან ნიკომ და შუფალას უყრი აღ-რაები უგდო. ლხინი მაშინვე მოიშალა, უფროსები წამოდგნენ და უველავ ნიკასკენ გასწია. ნიკას «დროება» ეჭირა ხელში. ღიღი — პატარა გარს შემოეხეია.

— ჩიტაი შერდავით, დაიყვირა ტიტიკომ.

— შერდავით კი არა, დაიყვირა შუფალამ, შერდავით ფეხებზედ მეტიდა! მოვიღეს შინაური ქრო-ნიკა.

— ლექსები! ფელეტონი! ზაიძახოდენ ქალები.

— წაიკითხე, წაიკითხე, ნიკა, ოღონდ წაიკითხე და ჩაც უნდა იყოს.

ასეთი აღიაქოთი, ასეთი ქლავ-ქლუვა, კაც მეორედ მოსელა ევონება, ბოლოს მანც შუფალამ დასხლია და შინაურ ქრონიკას დაუწყო ნიკამ კითხვა. მრთი ათ ნომერში იქნებოდა წაკითხული სულ შინაური ქრონიკა (ზორი შორს არის და მგზავრი იშვიათი), რომ გაეგონეთ, ქარეასლა ბანქს დარჩენია. მეოთ ნიკა გაჩუმდა ამ ამბავზედ.

— ვოთ-თქ ი ნა! დაიძახა ტიტიკომ.

შველანი გაჩუმებული იყვნენ და ერთმანერთს შესცეროდენ.

— არ გესმისთ, კაცო, ქარეასლა ბანქს დარჩენია, ჩვენ ბანქაო! დაიწყო შუფალამ. ჩვენ დაგვრჩენია, ჩვენ! ურა! და შეაგდო ქუდი ჭერში, სხვებმა ბანი მისცეს და დაიგრიალა ერთი ოცი კაცის ურამ და მიღიოდენ ქუდები ჭერში. შველაზედ მეტს შუფალა კვირილა და ბიგო, ის ბიგო, რომელიც კენჭი რომ ხელში უჭირავს, იქვე მდგომს ვისმე ჰყითხავს ხოლმე: ეს კენჭი საით ჩაგადოვო?

— რა გაყირებთ, არ გაიგებთ ღირს იმ ფულათ თუ...

— შენ თუ არ ჩაგვაშხამე საერთო სიხარული ხომ არ იქნება, შეუტია შუფალამ ტიტიკოს. აბა, რა დროს ანგარიშია? მაცო, ის კი ცოტად მიღირს, რომ ქალაქ ჩაგალ თუ არა, ე შემოდგომას, მაშინვე ქარეასლაში აეალ, შემოციყრი დოინჯს, გავივლი და გამოვივლი. მაშ! აბა გაბედოს და ხმა გამცეს ვინმემ. ჩემია მეთქი! ჩემი საკუთრება არის მეთქი... ურა!.. ქმაწვილებო, განაგრძო შუფალამ, დღეს ჩვენი სიხარულის დღე არის, ნუ თუ ამ დღეს არ ვიღდესასწაულებთ?

აქ კიდევ გაჩუმდა შუფალა, ყველანი გაჩუმებული იყვნენ. აი რას მოგახსენებთ: ფსონით საღილი გავაკეთოთ, პიკნიკი, ვინც არა?..

— აგრე იყოს! აგრე იყოს! დაიყვირა ყველამ. ბევრი ილაპარაკეს ამ საღილის შესახებ, და ბოლოს დაადგინეს: ზეგ ვენახში, კაკლებ ქვეშ, უნდა საღილი გევკეთებინათ ფსონით; სულზედ ორი ჩანა ხი სიმინდი გადასჭრეს, ორი კვერცხი და ერთი ჯამი რჩე ნაზუქისთვის. სიმინდი უნდა ურიებისთვის მიეყიდნათ და ფულით ცხინვალში ევაჭრათ.

— რა დროს თიკინიკა, შეილო, სთქვა პოტემ, კაცს კენჭები აბაზად მიმაჩნია და თქვენ კი იძახით თიკინკო! პოტემ სამი ქალი ჰყავს მოსწრებული და ექვესი ჩანახი სიმინდი მისთვის დიდ დანაკლისს შეად-

გენს. სულ ე შუფალას ბრალი კი არის არა! რომენი მაგას ჭამა-სმა გააგონე და თუნდა თავს გაიყიდის! რა ეხარჯება? აბა, შეილო, წალი შენა მოხანი, დაფარცხე, დათესე, მორწყე, გათონენ... მაშინა გნახავ, როგორ ილაპარაკებ? იცი ექესი ჩანახი სიმინდი ამ კალოობას როგორ მიღირს?...

— შენგან. არ მიკვირს, პოტე, უპასუხა ბიგომ, სიმინდი რა სათქმელია? არ მოგწყინდა, ყმაწვილო, ამდენი ვაი-ვაგლახი, დღითი დღე მიწას ჩაცერი-გართ? მაცნი ვართ, დასვენება გვინდა. დასხდეთ, შენი ჭირიმე, და ერთი მამაპაურად გადავრათ. ისეთი სუფრული დავიძახო, ბიგო არ მოგიკვდეს, რომ მტერს თვალები დაუყენო.

— შენ თუ შენი შეილები ყველგან არ გამოაკელი, ხომ არ იქნება, უთხრა პოტეს მისმა ცოლმა, ბარემ ფეხები შეუქარი და კარში ნულარ გაუშევდ. სხვა სოფლებიდან აქ მოვლენ და ჩვენები კი არ ერიონ...

— ამას ვიღა ალაპარაკებს? აი დასწყეველა ლმერთი, ამანაც თუ ფეხი არ გამოყო, ხომ არ იქნება! ვაჭიმე! მა ლმერთს კი რა ვუთხრა, რომ დედაკაცს ენა მისცა და მოძრაობა, უნდა გაეჩინა მუნჯად, უმოძრავოდ, გდებულიყო ისე და ყოფილიყო.

პოტეს ყური არავინ უგდო, პიკნიკის (რომელსაც ზოგმა თიკინკი დარქეა, ზოგმა ჩიკნიკი) გასამართავად კომისია ამოირჩიეს—ორი კაცი. პინალამ საქმე დაიშალა, რადგან ყველა კომისიას თავ-მჯდომარე უნდა და პატიოსან თავ-მჯდომარეს ვერ შოულობდენ. მაგრამ აქაც შუფალაშ უშევლა.

— მე! მე! ჩემშედ კარგად ამ საქმეს ვერავინ გაარიგებს. ცხინვალშიაც მე წავალ! მცეი, დედსა, თემისურაზ ნაღიმადე... ისეთი ხორცი ვიყიდო... არ-ტალა... ზედაც სუკები... შენი ჭირიმე... მე! მე! რა არ ვიცი მე? სად არა ვყოფილვარ! რა არ მინახეს? მრთი წისეკილის ქვე არ დატრიალებულა ჩემს თავზედ, თორემ...

მს რასაკვირველია ცარიელი სიტყვებია, არსად ყოფილა გარდა მიმისა, რომ შეიდის წლისა გაეგზანათ რუსეთს და იქ საღლაც კორპუსში ყოფილიყო. მესამე კლასიდგან გამოეგდოთ და ეტაპით გამოეგზანათ შინისკენ. მე კარგად მახსოვს მის გაღმოსვლა. ტოლი ბიჭები ვისხედით გალავანში, იმ გაღანში, საღაც უწინ მთელი გვარეულობა ცხოვრობდა, და პატარა თორნეში ტალახის შოთებს ვაცხობდით. ვნახოთ ერთი ვიღაც წამოგვადგა თაეს. მის დანახვაზედ ერთი კი დავიყვირეთ და გადავეშვით კედლებიდგან,—გულ-გახეთქილები მიეარდით სალაყ-

ბოზედ და ძია ირაკლის დაუწყეთ ყურება: ის მილიცაში ნამყოფი იყო და ჩაუსული «ძალა იცოდა». ბაუძღვა ძია ირაკლი წინ და მიჰყენენ სხვები შირი ახლო მოსულის სანახავად. ის კი იდგა გაშტერებული შუა გალავანში და აქეთ-იქით იყურებოდა; ალბად ფიქრობდა: ეს გალავანი ის არის, მაგრამ ჩენი სახლი რაღა იქნაო?

— ვი შთ ხочитъ, господинъ?

— ქ თეიმურავъ ნაძმადзе.

— მ ხომ ჩენი თეიმურაზია, დაიყვირა ძია და გადაეხვია. შაიკვანეს სახლში; ძია ირაკლიმ თარჯიმანობა იყისრა და ცხარე ოფლი სდიოდა საწყალს, ისე ძნელი იყო იმ ღამეს მის ვალდებულება: თეიმურაზმა ერთი სიტყვა არ იცოდა ქართული.

მახსოვეს ვახშად ლობით გვქონდა.

— მ რა არისო, იკითხა თეიმურაზმა.

— ლობით.

— ნეტავი კი სულ ეს მაჭამა და სხვა არა მინდარა.

და მის შემდეგ, ეს თხუთმეტი წელიწადია, ზის თეიმურაზი სახლში, სჭამს და სძინავს. თუმცა ლობით სიკედილეეთ ეჯავრება, მაგრამ მის გაფუფალება მაინც... ლობითს ბრალია.

დიდი ლხინი იყო პინკზედ. ხალხი ბევრი შეიყარა. შუფალამ ხორცის ჯავრი იყარა, ზიგომ ღვანისა, ქალებმა ლეკურის და «კავალრებისა». ძლიერ ელირსა შუფალას თავის ნინუცას ნახვა, რომელიც, ამბობდენ, შეჰყვარებიაო. ძლიერ ელირსა, მაგრამ სადილობამდის საქმე ჰქონდა და სადილად კი მისი აღარა სცელოდა: ილუმებოდა გაჩქარებული და თუმცა ნინუცა გვერდზედ უჯდა და შეჰყარებულებს ქხლა ჰქონდათ შემთხვევა ერთმანერთის ღიდის ხნით ნახვისა, შუფალას აღარც ნინუცა ახსოედა, აღარც სიყვარული. თუ სადლეგრძელოს სვამდა ესისამე, გაგიმარჯოსო, დაუძახებდა, რომ ბევრის ლაპარავში დრო არ დაჰკრიგოდა და მადლობას მხოლოდ თავის დაკვრით იხდიდა.

დალამდა. მოვარე დაპხაროდა ამ ქართულს, გულ-გახსნილს ლხინს. ზიგოს შემოესხა გლეხ-კაცობა და მართლა კარგ სუფრულს იძახდა, იქვე ფერხული დაებათ, ქალები «კავალრებს» ეჯიბრებოლენ ლეკურში; არა სხანდა მხოლოდ შუფალა და ნინუცა.

— თეიმურაზი რა იქნა, იკითხა მისმა დედამ ნერე.

— მევით ჩაიარაო, უთხრეს.

ნენე ქვეით წაეკიდა და უტბად დაინახა წალაშედ მსხლომი შუფალა და ნინუცა, ის ნინუცა, რომლის შერთვა, ეს რამდენი ხანია, უნდა შუფალას და ნენე კი ნებას არ აძლევს.

— რა გინდა, დედავ და თვალო, ჩემგან? არ აძმესნები, რას ჩამციებიხარ? რათ მართმევ შეიღლა? არ შეგიუვან ჩემს სახლში რძლათა, არა და არა, გამოიძერი ბამბა ყურიდგან.. ჰადი ჭამია წვერ-ცამერას გომბიო უნდა სახლში შემომექარო განა? ში,

უწინამც დღე დამელევა!.. დასწყველა ჩინქმა შმანლა ბიორგიმ, ეს რა ამეცვიარა კა? ვერ შეუსაბურებელი უნამუსოს რა მიშერება! ლამის სულ არ გადამირიოს ე ბავშვი! მისამარ დამეცხენი, თორემ სულ ბუწუწებით გათრევ შე...

ბაფთორებული დედა-კაცი ჩენ მოვაშორეთ მტრილა ნინუცას. ამ ამბის ღრის შუფალა წასულიყო და ლოგინში ჩაწოლილიყო.

მეორე დღეს მან ისევ ძველებურად იკითხა:

— დღეს საღილად რა გაქვსთ?

სუ დალონებული იყო, ისეთი ტანჯვა ეტყობოდა, რომ წუხანდელი ამბავი ვერავინ მოაგონა, თუმცა ყველას ენაზედ ადგა.

სკეპტიკი.

ს ი მ ღ ა რ ა

(მთიულური)

ნეტავი გამაგებინა
მრთი რამ გამოცანაო,
პეპელასავათ რომ ფრინავ,—
შენ გეკითხები, ქალაო—

ე შენი შავი თვალები
რისგან არს ჩამოსხმულიო,
როს გხედავ მწყდება მუხლები,
ლამობს დაღნობას გულიო.

ზღვა ბობოქარობს, ზღვა ღელავს,
მენავები ტირიან,
ტალლებს ტირილი არ ესმის
შეუბრალებლად ყვირიან.

გაჭა-ფშველა.

მ ხ ე ც თ ა დ ა მ ა ვ ვ ი დ ე ბ ე ლ ი

(მოხსნა ზარალ-მაზისისა; ნემეცურიდამ)

(დასასრული *)

მეორე დღეს თავადი მანასევა თავის საცოდლის ჰა-ტანა, მშენიერს ბუდგარში ივად და თავისის დაძმულის თავით მას თამაჯოთს უსგვდა, როდესაც კნაუხამ დასციალის ღიმიალით გამოაცხადა სურველი, რომ მასაც ენასა, ერთხელ მაინც, სახელვანი მსეცოთ დაძმულებული, რომლის განაც მთელი ქედენა აღტაცებაში მოღილდა.

— როგორ მოგივიდათ მაგ გევარი აზრი? უთხა თავადმა და პატირისი აგნეგალდა მის სელებში, თამაჯო-კი თეთრს თითებს შეა ჩაიძნა.

— მე მაგ პატიკ იძღენ საუცხოვო. რომ მიამდეს, რომ განეგიძასე უსკელედ დაგესწრო ერთს იმის წარმოდგენათაგანებე და ეს ამ საღამოსე უნდა მოსდეს, თქვენის თანადასწრებით, გნიაზო.

*) ინდე „თეატრი“ № 16.

როდესაც ამ საგამოზედ დამაშვიდებული ყაფაზაში შეკიდა, დანასხა თავადი და მასთან განსაკუთრებულის სილამაზის მქონე ქალი, ოოძელიც გამოთხოვის შესძლობით აშტერებდა ლორნეტს. ეს იყო ქნიაჟნა, იმისი საცოლე. გრძელი მასგვა ამას და აკანკალდა, მაგრამ მხოლოდ ერთს წამს, შემდეგ მან ჩეკულებრივის მედილურობათ და გულ-გრილობით დაიწევა თავისი წარმოდგენა. როდესაც ბედიანი აინის შემდეგი, გრძელი დიდი ლომის წელზე გრძელი და სხვა ლომებით გარშემორტყენ, ქნიაჟნამ ხმა-მაღლა დაიძასა: „ბრავო“ და ორთოთი სავსე ქისა შეაგდო ყაფაზაში. უსამოგნო ღრუტინგა გაისმა მაურებულო შეა, გრძელი სელი ერთასად აკანკალდა და მის განსაკუთრებული დამაზის თვალებიდან ცრემლის დაწევა დენა; მან თვით-მფლობელობა და გარშემორტუმელს მხეცებზე მბრძანებლობა დაჭირებულია; დიდმა ლომმა თავი მდღარ აიღო, გაოცებით შექედა მას და უერთვე მარცენა სელში სწერა. მაურებულობა ას-ხმიერი შიშის-ზარი გაისმა, მაგრამ გრძელი გრძელი მაგიდა გადას; ერთი მისი შექედა, სასტრიგი ბრძანება და ლომმა ხელი გაუშვა. იგი მორს გასტა, ფაფაში ხელი სტაცა უჩის ჰირულებს, ფეხი დააბჭინა და წერტლით იქმდინ სცემა, კიდრე ის დამორჩილდა და უხევში გაუგორდა.

მაღალი, ხან-გრძლივი ტაშის გრძა და ქების ძასილი იყო მისი მამაცობის კილდოდ.

— ქორწილი როდისა აქვთ? ჭითსა გრძელი ედგას, ყაფაზიდან გამოსულისა.

— ზეგა.

— გარდამიცემ წერილს? მსოფლი უკრებად შენის სელით.

— თუ რომ შენ მიბრძანებ...

— გთხოვ.

გრძელ სელი ჩამოართო, მაგრამ იმან მის გაშერილს სელს სელი სტაცა და კაცა დაწევო.

მეორე დიდას, შეცრი დამაშვიდებული წერილი მასწერა თავადს, იმას უწლოდა ქრთიც ქასა, მხოლოდ უკაცე უკანასკნელად და ჩეკულებრივის დროს მსეცთა სანახაში სთხოვდა მოსკლას, ომლის სამაგიროდც იმის ჯვარის-წერის დღეს ბუსაქესტრიდგან წასვლასა ჭირდებოდა. ეს წერილი თვით ედგამა გარდასცა თავადს, ომელამაც თავადი გარდაავლო, გაიღიმა და უთხრა: „მოვად“.

შეკადამის ერთის საათის წინედ თავადი მსეცთა სანახაში პატარა კარებოს იდგა. კარი, ჩეკულებრივად, უხმუროდ გაიღო. გარსკვლავების და თოვლის მეტოდს ნათელზე გამოჩენდა გრძელი მოკლე ბეწვიანს ტანისამოსში ჩაცმელი. მან სტაცა თავადს სელი და სიიფრთხილით გაატარა ბექლე დერეთან შა. ჩეკულებრიაგოვე დაიწრიალეს მეორე გარის ანჯამებმა და გერმან სრულიდან ბექლეს სივრცეში შეივგნა თავადი, ულზედ მოკლება და გელურის სინაზით აკაცა?

შემდეგ უკრებდ გაქნა; კარტი ძალზედ მირსებდა და თავადმა ფეხით რაღაცა ცოცხალი, მმორჩები იგრძნო. რა უნდა იყოს? განა გრძელი, ჩეკულებრივად, თავის პატარა სახირ-იგრძნეში არ შეივგნა?

წერთის შემდეგ, წითელი სინაზე გამოჩნდა. გრძელ ლომების ყაფაზის გრძოლში აღგზნებული ჩირალი გაა-

მაგრა, ყაფაზიში ლომებით გარ-შემორტუმებული არა მეტად იმულებოდა. გერმა გულ-ხელ-დაკრეზებიდან იდგა ყაფაზის გარედან და ციგად შესურებდა მას თავისის დიდორონის ტრედის ფერის თვალებით; მის ცუქებზე სატანური ღიმილი თამაშებდა.

ჩერთის მოძრაობით მივარდა თავადი გარების გასაღებად, მაგრამ ამათ იუ მისი ცდილობა.

— დავთის გულისივების, გრძელი, რა გინდა წერმა?

— მე დაქს ჩერთის ქორწალის გდლესასწაულის და ლომები სტუმრებად მეგას მომატივებული.

— ხომ არ გაგიყდი?

— სოულს ჭეკულება კა; შენ/მიღალატე, — მეც ეს სიკვდილი გარდა წერწერის წინ, ხემო მეგობრებულ!

მან გააღვისა მმინარე ლომები და თავისის წერტლით გამძინებულია დაუწევო; მაშინ, ოდესაც თავადი უკიროდა საშეკედი იწვევდა სადას, მაგრამ მისი ძახილი ზემორის ქარიშმალი და დაწევა დასახური. ლომები, გერმასაგან გამხნევებული და გამძინებული წერტლით გადასდა. სისხლი მა კიდეც დაიწევა დენა. იგი მემდებულიდა და თავგანწრეული იგერებდა გაცოცეულებს მეცენს, მაშინ როდესაც გერმას ყაფაზის ცივს რეინაზედ მებჯინის სახე და ქამუფლავილებით შეცემულიდა იმის სიკვდილის წინა წამებას.

გარგა სანმა გაიარა, კიდრე ლომებმა არ გათავეს თავისი საშინელი საქმე. როდესაც თავადი მემდებული ეგდო ყაფაზის იატაზედ, ისინი შეშით გაბრუნდეს და დასის-სლაინებული გლანცების ლოგბას მოკლენა.

მაგა დამას მშენიერი მსეცთა დამაშვიდებული გაქრა ბუსარესტრიდგან და არავის არასოდეს აღარა გაუგონია იმაზედ.

ა. ახ—ოდ.

„ბლუქუნა“

ლიტერატურული და კოლიტიკური გაზეთი.

გამოდის კოგელ-დღე, ღრ-გვირაში ერთსელ

მონაწილეობას მიაღებენ ჩერთის ლიტერატურაში გამოხინილი: ჩატერებები, გილდეზებული წერტლი, ფიწილა, ლოჭია, ჭუტია, კომშება, ჩატერია და სხვანი მრავალი.

ფასი მოელის წლისა ცხრამეტი შაური და ორი გროში, სხვა გადით ხელის მოწერა არ მიღება.

თბილისი, 15 დეკემბერს.

ცამ შუბლი შეცკრა, ცივმა ნიავმა შემოუბერა და ბუნებამ ისხვავერა. ტურთა გაზაფხული წაეიღა, რომ მერმის კვლავ მოვიდეს და ზამთრით გულ-ხასურულებს, ქუდი კერში გვაკრევნოს და „ლოთებონ ნეტავი ჩერთა“ გვაძახებინოს. ლოთის წყალობა ის არის, რომ ლოთის კველა ბუნების წესზე და რიგზე არ დაუწევებია, რომ ძველი გაუნათლებლობა, ხეპრება და საშუალ-საუკუნეების ღროვები გაზაფხულივით ისევ უკან არ გვიბრუნდება და თან-და-თან გაუკეთესობაში შედის. რაც უფალს დაუწესებია, უფლაფერი კარგად დაუწესებია, ვენაცალე ქრისტეში!

დიახ, ყველაფერი ცვალებადია! მაცი იცვლება, დრო და ეძმი ხომ იცვლება: და იცვლება: გუშინდელი დღეს აღარ არის, დღევანდელი ხეაღ აღარ იქნება. დრო იყო, როცა ერთი მოკითხვის წერილის წასაკითხვად მთელი ქალაქი უნდა მოგერბინა, რომ წიგნის მცოდნე კაცი გეპოვნა, ეხლა ჩვენმა ბაყლებისა სკანდარნოების ლექსები სულ ზეპირად იცინ. პინტო არ არის, რომ ანაბანა არ იცოდეს,, თუ შეითან-ბაზრის უნივერსტიტეტში შეუსრულებია კურსი. დრო მოვა, როცა ჩვენი ბაყლები - შეითნები ცალი ხელით ხურმას ასწონავენ, მეორეთი შექსპირის წაიკითხავნ, და ბაიროინის პოემები სულ ზეპირად ეცოდინებათ. ვა მართლა, რა დრო იქნება ღა..!

ერთიც ენახოთ ჩვენ მაჩალ-ბალუასთან ბლალა-როლი ეინმე დეგება და ქიშმიშ-ლაბლაბოს ყიდვა უნდა, ევაჭრება და მაჩალა-კა ხმას არა სცემს, თავ-ჩალუნული დაზგაზედ რალასაცა სწერავს.

— როგორ გირეანქა? მკითხება მეასედ მყიდველი.

— მოიცა, ქნიაზებან, არა მცალიან, გაზეთისოფელის სტატიასა ვწერავ, სტატიაში უნდა გავგზავნო, მეჩერება. ხა! ხა! ხა! ხა!..

დრო იცვლება, დრო, ჩქარა წყალივით მიმდინარეობს და სულ ახალი ხალხები, ახალი თევზები და მეთევზები, ახალი მსხვერპლები... მიღის და თან მიგვახეტებს ნება-უნებურად, მოვა დრო, როცა ათის და ოცის თუმნის მაგიერად კაცებს აიღებნ ქრისტებად,— როცა ჩვენი აბლაკატები ისე გაერცელდებიან, რომ უსაქმერობისაგან თითონვე ჩაიდენენ კაცის მკვლელობას, თავი დავიცათ და ჩვენი მჭერ-მეტყველობა გამოვიჩინოთ,— როცა ქურდები შენი ქონების მაგიერად შენ მოგიპარავნ და «თეთრის დუქანში», ნახევარ ჩარექს ღვინოში დაგაგირავებენ,— როცა ჩვენი ქალები ფეხის გულხედაც-კი ფერ-უმარილს წაისომენ და კურტუმ-ტიურნურებს იქამდინ გაიზრდიან, რომ კაცები ფაეტონების მაგიერად, იმათ დაიქირავებენ, ზედ შესძებიან და... ვერიდგან ჰავლაბარში, ჰავლაბრიდან ვერაზე... ტალდა კონკა ქ ჩირტუ!..

ახალი აგგები

— «მისანი» შარშანდელს ქართული თეატრის ანტრეპრენიორთან წასულა საჩივლელად, რომ ქართული დასი ყურს არ მიგდებს და ისევ შენ მიპატრონეო. მედი გვაქს, ბ. ნაანტრეპრენიონარის კეთილი გულისაგან, რომ უნუგშოდ არ დასტოვებს ამ საბრალო საპარს.

— ბ.ბ. ჩირჩილთ საჩივარი შეუტანიათ სუდში დრამატიულ საზოგადოებაზე, რომ საზრ-

დო წაგვართვეს და შიმშილით ვიხილებით გორუ გაეიგეთ, მისი საჩივარი შეუწყისებით და დაბარებული არიან, როგორც თაგვს-მჯდომარე, აგრეთვე წევრები სეკრეტრითურთაო.

— როგორც შევიტეთ, ბ. მეუნარეგია «ვეფხვის ტყაოსანის», ჩინურს ენაზედ გადათარგმნას აპირებს და ამიტომ ბორს წავიდა, რომ იქიდამ ტივით ჩინეთში გაემგზავროსო.

ლ ვ რ ს ე ბ ი

* *

რას დალონდით, მოიცენით დარღებით, იქეიფეთ, ზურგზე ნუ დავარღებით!

რა ვუყოთ რომ ზენა ქარი ცივად ჰქის, მწვანე ფოთოლს აყვითლებს და ძირსა ჰყრის, რომ ლურჯს ცას შუბლი შავად შეუკრავს და დუღუკი მწარედ ზუზუნებს, ჰკენესაცს?

რას დალონდით, მოიცენით დარღებით, იქეიფეთ, ზურგზე ნუ დავარღებით!

ბაზაფხული მოვა, კვლავ გვესტუმრება, ხე-ყვაილი კვალადვე ამწვანდება, მოქურუულს ცას შუბლი გაეხსნება და დუღუკი ტკბილად აზუზუნდება...

იქეიფეთ, ადრინდელებრ ილინეთ, მაგ სიამით, ლხინით მთვარეც იხილეთ..

ვ ი ს ვ ე ტ რ ი

მერა ქალსა, მღალატს, გაუტანელსა, მცბიერს, მზაკვარს, ფლილსა, მშესამავსა გველსა არ ვენდობი, არ მწარეს მის ქართუბები, ბულს უსხედან ჯგუფად ტარტაროზები.

შავ-თმიანის, შავ-წარბას, შავ-თვალებას ძოცნას, ალერს, მისსა შეტრფიალებას, მასთან ყოფნას ერთსა წუთიერებას ცას ვადარებ, ციურს ბედნიერებას.

ძუძუ-კუკუბს, ეშხანსა, ტურთასა, წვრილ-ტუჩებას, ალვად რეულსა, ქორფასა რომ იცოდეთ, ვითარ ვმონებ, შევსტრფი ვით... ვიწვი, ვემები ლალუას ტირიფივით!

— ა!

დედაქცევაზე და გამომცემელი ვ. ბაშშიძე.